

Rapportage Waterveiligheid

Zorgplicht primaire keringen

Datum: 12 januari 2026

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Deel I - Staat van de waterkering	4
2.1	Areaal	4
2.2	Uitgangspunten voor de staat van het areaal.....	6
2.3	Score beoordeling	6
2.4	Toestandsindicatoren primaire waterkeringen	6
2.4.1	Verschil norm en actualiteit	6
2.4.2	Resultaten inspectie en toezicht (dijken)	10
2.4.3	Waarnemingen en acties op basis van handhaving (dijken en kunstwerken)	11
2.4.4	Bediening en proefsluitingen (kunstwerken).....	12
3	Deel II - Staat van de organisatie	13
3.1	Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht	13
3.1.1	Dashboard zorgplicht	13
3.1.2	Toelichting operationele activiteiten	14
3.1.3	Toelichting strategische en tactische activiteiten	15
3.1.4	Nieuwe activiteiten in de zorgplicht.....	17
3.2	Voortgang te treffen voorzieningen uit LBO1	17
4	Deel III - Hoofdbevindingen en boodschap	18
4.1	Overzicht risico's en beheersmaatregelen	18
4.2	Hoofdbevindingen	18
4.3	Conclusie.....	19
4.4	Aanbeveling	19
4.5	Vooruitblik	19
Bijlage A	Memo Klaar voor het stormseizoen	20
Bijlage B	Verbeteracties dashboard zorgplicht	21
Bijlage C	Acties vanuit beoordeling	22

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

1 Inleiding

Dit document betreft de Rapportage Waterveiligheid – zorgplicht primaire keringen 2025 van het Wetterskip Fryslân. Deze rapportage wordt jaarlijks opgesteld. De huidige omgevingswet verplicht beheerders van de primaire waaronder stormvloedkeringen, om de waterkeringen goed te beheren en te onderhouden. Dit heet zorgplicht en is vastgesteld door het Rijk en vastgelegd in het Kader Zorgplicht primaire waterkeringen. De zorgplicht houdt in, dat de beheerder de wettelijke taak heeft om de primaire kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen (beoordelen en versterken) en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen en daarover te rapporteren. Namens het Rijk houdt de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) toezicht op de primaire keringen.

Sinds 2017 werkt Wetterskip Fryslân aan het steeds beter organiseren van de zorgplicht. In 2023 concludeerde Wetterskip Fryslân dat de herleidbaarheid van gegevens beter kon en is daarom aangesloten bij het landelijke initiatief 'zorgplicht centraal'. Wetterskip Fryslân maakt, sinds 2024, net zoals een aantal andere waterschappen gebruik van het nieuwe dashboard zorgplicht. Dit dashboard is een intern hulpmiddel om te benchmarken en voor het monitoren van het intern verbeteren van de zorgplicht. Het dashboard zorgplicht wordt ingevuld als zelfbeoordeling. De verantwoordelijken beoordelen zelf hoe ze ervoor staan.

In de begroting is er een KPI opgesteld rondom de zorgplicht met als doelstelling: *We beheersen alle aspecten van de wettelijke zorgplicht voldoende; zie hiervoor de Rapportage Zorgplicht die we jaarlijks voorleggen aan de Inspectie Leefomgeving en Transport. De gekozen normkering KPI voor 2026 is indicatief (waarden variëren tussen de 1 en 3; waarin 1 goed). De meetwaarde betreft: Tussen de 1,5 – 2,0; geen waarden groter dan 2,5.* In de rapportage wordt verder op de KPI ingegaan.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de staat van de waterkering. Hier wordt het areaal en de actuele staat beschreven. Daarnaast worden de resultaten van de inspecties, toezicht en handhaving beschreven en de proefsluitingen van de kunstwerken.

Hoofdstuk 3 beschrijft de staat van de organisatie. Hierin worden de scores van het dashboard zorgplicht met toelichting beschreven. In de titelkoppen zijn de scores (tussen 1,0 en 3,0) tussen haakjes toegevoegd die uit het dashboard komen; waarin een lage score goed is.

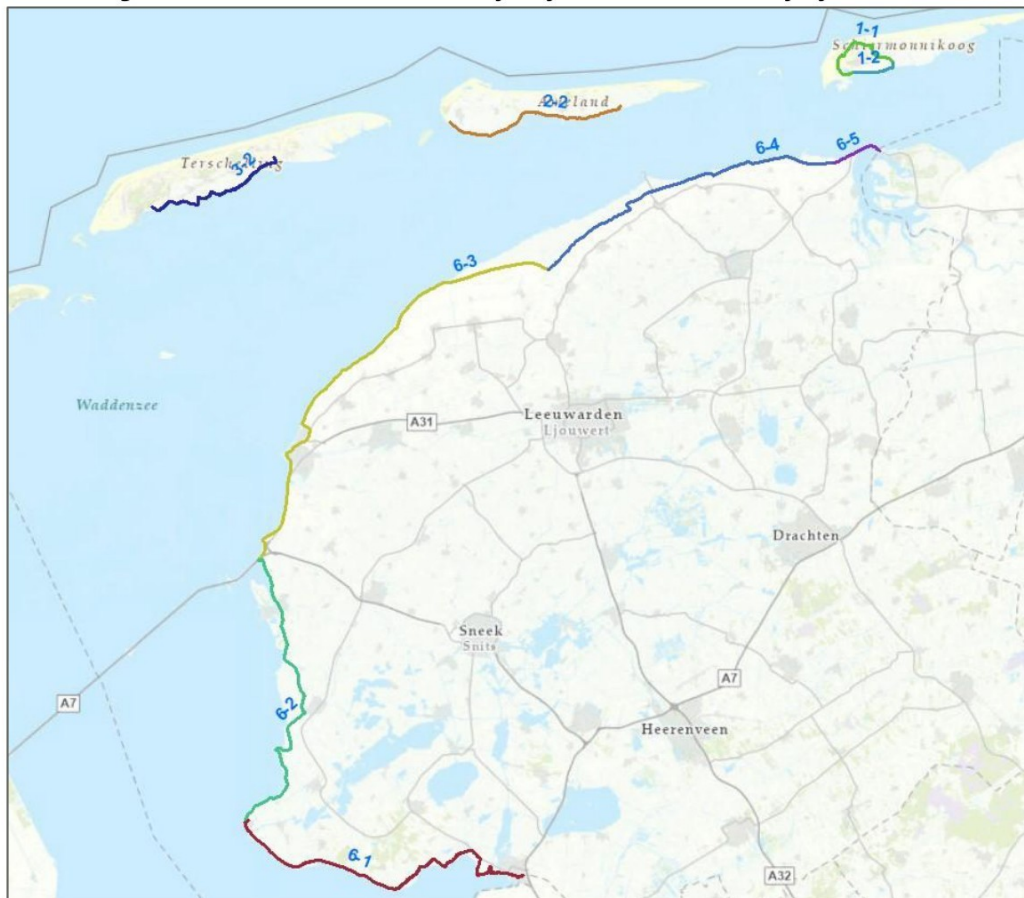
Hoofdstuk 4 beschrijft de hoofdbevindingen en boodschap van deze rapportage. Het beschrijft een samenhangend en zo compleet mogelijk beeld van de staat van de waterkeringen en de wijze waarop de organisatie hiermee omgaat.

2 Deel I - Staat van de waterkering

Er is een landelijk format ontwikkeld voor het rapporteren van de staat van de primaire waterkeringen in het kader van de zorgplicht, welke is gebruikt bij het opstellen van deze rapportage. Deel I geeft de algemene staat van de primaire waterkeringen in het areaal van Wetterskip Fryslân weer.

2.1 Areaal

Wetterskip Fryslân beheert primaire waterkeringen met een totale lengte van ruim 180 kilometer. Niet alle primaire waterkeringen in de Provincie Fryslân zijn in beheer bij Wetterskip Fryslân. De zachte primaire waterkeringen (duinen) op Vlieland, Terschelling en Ameland en de harde primaire waterkering op Vlieland worden momenteel nog door Rijkswaterstaat Noord Nederland beheerd. De primaire waterkeringen die nu nog in beheer van Rijkswaterstaat Noord-Nederland zijn, zullen conform de afspraken in het Bestuursakkoord Water, op termijn overgedragen worden aan Wetterskip Fryslân. Daarnaast is er een klein deel van de Primaire kering op de vaste wal bij Zurich (kop Afsluitdijk normtraject 6-2, 6-3) in beheer bij Rijkswaterstaat Midden-Nederland. Omdat deze keringen deel uitmaken van de Afsluitdijk blijven deze in beheer bij Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

Figuur 1 Normtrajecten in beheer bij Wetterskip Fryslân

Alle primaire waterkeringen hebben per 1 januari 2017 een door het Rijk vastgestelde veiligheidsnorm, in de vorm van een overstromingskansnorm. Hierbij zijn twee wettelijke normen gegeven, namelijk een signaleringsparameter (voorheen in de Waterwet: signaalwaarde) en een omgevingswaarde (voorheen in de Waterwet: ondergrens). De signaleringsparameter is strenger dan de omgevingswaarde en heeft als doel om vroegtijdig te signaleren dat een kering op termijn versterkt moet worden. Hierdoor is er nog tijd voor de

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

uitvoering van versterkingsmaatregelen, voordat de ondergrens wordt overschreden. Oftewel, voordat de waterkering niet meer voldoet aan de maximaal toelaatbare overstromingskans.

De primaire waterkeringen zijn opgedeeld in verschillende trajecten met elk een eigen overstromingskansnorm. In Figuur 1 zijn de normtrajecten en in Tabel 1 de overstromingskansnormen per traject in beheer van Wetterskip Fryslân weergegeven.

Tabel 1 Overstromingskansnormen per traject in beheer van Wetterskip Fryslân

Traject	Naam waterkering	Signaal-waarde	Onder-grens	Lengte [km]
1-1	Zandige waterkering Schiermonnikoog	1:1000	1:1000	9,2
1-2	Waddenzeekering Schiermonnikoog	1:1000	1:1000	4,0
2-2	Waddenzeekering Ameland	1:1000	1:1000	16,5
3-2	Waddenzeekering Terschelling	1:1000	1:1000	13,9
6-1	IJsselmeerkering	1:3000	1:1000	32,6
6-2		1:3000	1:1000	29,5
6-3	Waddenzeekering vaste wal	1:3000	1:1000	42,4
6-4		1:3000	1:1000	29,0
6-5*		1:3000	1:1000	4,5

*Deels in beheer bij waterschap Noorderzijlvest. Het gehele traject heeft een lengte van 13,5 km

In de normtrajecten liggen 29 kunstwerken (Figuur 2). Een aantal hiervan, met name de schutsluizen, is vanuit de vaarwegfunctie in eigendom van en in onderhoud bij derden; de provincie Fryslân, Rijkswaterstaat of gemeenten. Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor het beheer vanuit de functie water keren.

Figuur 2 Kunstwerken in primaire waterkeringen

Label	Kunstwerk	Label	Kunstwerk
1	Schutsluis Riensluis	16	Coupure Harlingen
2	Schutsluis Oude Lemstersluis	17	Keersluis 't Sas Harlingen
3	Inlaat Teroelsterkolk	18	Tjerk Hiddessluizen Harlingen
4	Woudagemaal Lemmer	19	Tjerk Hiddessluizen Harlingen
5	Schutsluis Prinses Margrietsluis	20	Roptagemaal, Roptazijl
6	Inlaat Tacozijl	21	Miedemagemaal, Zwarte Haan
7	Duiker IJsselmeerdijk	22	Gemaal de Heining
8	Duiker IJsselmeerdijk	23	Minigemaal Knummer sluis Terschelling
9	Hooglandgemaal, Stavoren	24	Minigemaal Liessluis Terschelling
10	Schutsluis Johan Frisosluis Stavoren	25	Skutehôn
11	Schutsluis Johan Frisosluis Stavoren	26	Ballumerbocht
12	Schutsluis oude Zeesluis Stavoren	27	De Slenk
13	Schutsluis Hindeloopen	28	Spieringsloot
14	Schutsluis Workum	29	Uitwateringsduiker Schiermonnikoog
15	Groote Zijlroede Makkum		

2.2 Uitgangspunten voor de staat van het areaal

Voor het beoordelen van de staat van de primaire waterkeringen in beheer bij Wetterskip Fryslân zijn de volgende bronnen gebruikt:

1. De uitkomsten van de eerste Landelijke Beoordeling Overstromingskansen (LBO-1);
2. De status van de projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP);
3. De uitgevoerde dijkverbeteringen vanuit het HWBP;
4. Het uitgevoerde onderhoud op de waterkeringen;
5. De resultaten van de inspectie en monitoring van en het toezicht op de waterkeringen;
6. De waarnemingen in het kader van handhaving en de daarop gebaseerde acties;
7. De ervaringen tijdens het bedienen van kunstwerken en waterkerende objecten;
8. De rapportage Waterveiligheid Zorgplicht primaire waterkeringen 2024;

2.3 Score beoordeling

Op dit moment wordt er conform de vastgestelde Areaalplanning gewerkt aan LBO-2. De beoordeling ligt op schema met de vastgestelde planning (Figuur 3). Op korte termijn wordt het conceptresultaat (Veiligheidsoordeel A, *Dijktraject voldoet aan de signaleringsparameter*) van dijktraject 6-2 ingediend. In 2026 zal dit definitief worden vastgesteld. Aangezien er nog geen definitief oordeel is ingediend, wordt in paragraaf 2.4.1 het resultaat van LBO-1 toegelicht.

Normtraject	Project	LBO-1	Km	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
6-2	Stavoren-Afsluitdijk	VO, 17-6-2021	29,53	v	v	v	v	v	b	b	b	r	n			
6-1	Lemmer-Stavoren	VO, 17-6-2021	32,57				v	v	v	b	b	b	r	r	n	
3-2	Terschelling	VO, 1-7-2022	33,9						v	v	b	b	b	r	r	n
2-2	Ameland	DO, 1-7-2022	16,5							v	v	b	b	r	r	n
6-5	Lauwersmeerdijk	DO, 30-6-2021	13,5													
1-1 + 1-2	Schiermonnikoog, dijk en duin	DO, 14-10-2020	13,1													
6-4	Waddenzeedijk Vijfhuizen-Lauwersmeerdijk	DO, 13-7-2021	28,9													
6-3	Waddenzeedijk Kop Afsluitdijk-Vijfhuizen	DO, 30-5-2022	42,43													

v : voorbereiding
 b: beoordeling
 r: rapportage
 n: nazorg
 Planning afhankelijk van afronding HWBP

Figuur 3 Areaalplanning beoordeling

2.4 Toestandsindicatoren primaire waterkeringen

De inhoud van de rapportage wordt vormgegeven door de volgende indicatoren om de toestand van de primaire waterkeringen te duiden.

- Verschil norm en actuele toestand (2.4.1)
- Resultaten inspectie en toezicht (o)
- Waarnemingen en acties op basis van handhaving (2.4.3)
- Bediening en proefsluitingen van kunstwerken (o)

2.4.1 Verschil norm en actualiteit

Per 1 januari 2017 is door het Rijk voor alle normtrajecten een veiligheidsnorm vastgesteld in de vorm van een overstromingskans. De Landelijke Beoordeling Overstromingskansen, LBO1, beslaat 6 jaar. De eerste Landelijke Beoordelingsronde op basis van de Overstromingskans (LBO1) is begin 2017 gestart en op tot 1 januari 2023 afgerond. De tweede wettelijke beoordelingsronde (LBO2) is gestart op 1 januari 2023 en duurt 12 jaar. We hebben voor deze beoordelingsperiode een planning en aanpak van onze trajecten vastgesteld. Op dit moment zijn wij volgens planning bezig de beoordeling van dijktraject 6-2 (Stavoren-Afsluitdijk). Op korte termijn worden de conceptresultaten van dijktraject 6-2 aangeboden bij ILT. Daarnaast volgen we de (landelijke) kennisontwikkeling en voeren we aanvullend (grond)onderzoek uit waar nodig. In aanvulling op het

beoordelingsinstrumentarium hebben we reeds nieuwe kennis ontwikkeld, specifiek voor situaties binnen ons beheergebied. Ook deze kennis gebruiken we om zo scherp mogelijk te beoordelen in deze beoordelingsronde.

Voor LBO2 is op dit moment nog geen definitief resultaat opgeleverd van een dijktraject. Onderstaande tekst is daarom een weergave van de veiligheidsoordelen van LBO1. In een afzonderlijke rapportage is een samenvatting gegeven van de veiligheidsoordelen van LBO1. Hieronder volgt een korte weergave van deze resultaten.

De Omgevingswet (voorheen Waterwet) bepaalt dat de beheerder iedere twaalf jaar verslag uitbrengt over de algemene waterstaatkundige toestand van de primaire waterkering aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat. De beheerder beoordeelt dijktrajecten aan de wettelijke normen voor de waterveiligheid. Hierbij zijn ook de rekenregels voor het bepalen van de sterkte van de kering, plus de golven en waterstanden die de kering moet kunnen weerstaan, wettelijk voorgeschreven. De landelijke veiligheidsnormen zijn gebaseerd op de risico's; de combinatie van de kans op overstromen én de gevolgen van een overstroming. Hierbij is onder andere gekeken naar de verwachte situatie in 2050 voor het aantal inwoners en de economische waarde, de snelheid van overstromen en hoe hoog het water komt. De norm kijkt dus vooruit en elk traject heeft een eigen norm. Deze normen zijn weergegeven in twee waarden; de signaleringsparameter (Waterwet: signaleringswaarde) en de omgevingswaarde (Waterwet: ondergrens). De omgevingswaarde betreft de minimale eisen waaraan de kering moet voldoen. Om ruim voordat die omgevingswaarde wordt bereikt in te kunnen grijpen, beoordelen we de primaire waterkeringen aan de signaleringsparameter. Bereikt een waterkering deze waarde, dan is dat het signaal dat de omgevingswaarde genaderd wordt en start het proces dat leidt tot maatregelen die de primaire waterkering versterken.

De ruim 180 km primaire waterkeringen binnen de provincie Friesland is verdeeld over negen normtrajecten (zie figuur 1), met elk een wettelijk vastgestelde waterveiligheidsnorm. Een drietal trajecten is niet volledig in beheer bij het Wetterskip maar delen we met Rijkswaterstaat of waterschap Noorderzijlvest. Dit betreft de Kop van de Afsluitdijk (verdeeld over twee normtrajecten) en de Lauwersmeerdijk vanaf de Cleveringsluizen.

De eerste Landelijke Beoordelingsronde op basis van de Overstromingskansen (LBO-1) is begin 2017 gestart en duurde tot 31 december 2022. Inmiddels is de beoordeling van alle primaire waterkeringen van Wetterskip Fryslân afgerond en heeft toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) ingestemd met de resultaten.

Gedurende de levensduur van een dijk neemt de veiligheid ervan af. Dit komt door de steeds hogere waterstanden door klimaatverandering (zeespiegelstijging) en omdat de dijk verouderd. In de beoordeling van de primaire waterkeringen bepalen we per normtraject of deze aan de waterveiligheidsnorm voldoet, en wat de afstand tot de norm is. De veiligheidsbeoordeling per normtraject is echter opgebouwd uit een beoordeling per dijkvak en per faalmechanisme. Hierbij is een dijkvak een deel van de waterkering met min of meer gelijke sterkte, eigenschappen en belasting. Een faalmechanisme is een manier waarop de waterkering kan falen. De veiligheidsbeoordeling per normtraject is opgebouwd uit een samenvattende rapportage met daaronder logboeken waarin de uitgevoerde berekeningen, invoerparameters, rekenresultaten en onderbouwingen per dijkvak en per faalmechanisme herleidbaar en navolbaar zijn beschreven.

In deze eerste beoordelingsronde zijn onderstaande drie punten qua methodiek van invloed op het oordeel per normtraject.

- *Zwakste schakel bepalend voor het oordeel*
Bij het bepalen van het veiligheidsoordeel per normtraject, zijn de dijkvakken met onvoldoende scores bepalend. Dit betekent dat het hele normtraject als onvoldoende wordt beoordeeld zodra één of meer vakken niet aan de norm voldoen.
- *Voorlopig oordeel toegepast op niet urgente trajecten*
Deze eerste beoordelingsronde duurde 6 i.p.v. 12 jaar. Door deze beperkte duur konden beheerders kiezen om voor de trajecten met een niet urgente veiligheidsopgave een voorlopig oordeel op te stellen. Een voorlopig oordeel vraagt minder inzet van tijd en middelen dan een definitief oordeel, maar is wel een volwaardig oordeel binnen deze veiligheidsbeoordeling. Op een voorlopig oordeel is nog

aanscherping mogelijk. Deze trajecten worden in de volgende beoordelingsronde als eerste voor 1-1-2029 van een definitief oordeel voorzien.

- *Vakken in versterking of recent versterkt versneld beoordeeld*
Een deel van onze primaire waterkeringen is recent versterkt of maakt onderdeel uit van de lopende dijkversterkingen. Recent versterkte vakken zijn ontworpen voor een levensduur van 50 jaar en voldoen daarmee aan de norm. Vakken die onderdeel zijn van een lopende versterking zullen binnen afzienbare tijd opnieuw aan de waterveiligheidsnormen voldoen. Hiermee is een beoordeling met peildatum 31-12-2022 niet relevant en doelmatig en is derhalve de faalkans verwaarloosbaar toegekend aan de in versterking zijnde vakken. Conform de beoordelingssystematiek wordt de verwaarloosbare faalkans vertaald naar het oordeel "voldoet ruim aan signaleringswaarde".

Conform de systematiek is elk normtraject voorzien van een één trajectoordeel waarin de afstand tot de norm is weergegeven.

EN WAT

DOEN WE

De verklaring van dit beoordelingsresultaat is als volgt:

- Drie trajecten voldoen aan de norm: de overstromingskans is (veel) kleiner dan de signaleringswaarde en de ondergrens. Dit betreft de trajecten 2-2 (Waddenzeekering Ameland) en 6-5 (Lauwersmeerdijk) die recent versterkt zijn. Traject 6-4 maakt onderdeel uit van de lopende dijkverbetering Koehool-Lauwersmeer en zal op afzienbare termijn opnieuw aan de norm voldoen. Hiermee is een beoordeling met peildatum 31-12-2022 niet relevant en doelmatig en is daarom het oordeel "voldoet ruim aan signaleringswaarde" toegekend.
- Drie trajecten zijn voorzien van een globaal oordeel; het zogenoemde voorlopig oordeel. Hieruit blijkt dat deze trajecten niet aan de norm voldoen omdat de overstromingskans groter is dan de signaleringswaarde en ondergrens. Aanscherping van dit oordeel is nodig in de volgende beoordelingsronde. Landelijk is afgesproken dat de trajecten met een voorlopig oordeel voor 1-1-2029 van een definitief oordeel zijn voorzien.
- Drie trajecten voldoen niet aan de norm: de overstromingskans is (vele malen) groter dan de signaleringswaarde en de ondergrens. Van twee trajecten (1-1 & 1-2 op Schiermonnikoog) is het versterkingsproject reeds gestart en geprogrammeerd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het oordeel van traject 6-3 wordt bepaald door 6 kilometer aan vakken die niet aan de norm voldoen op een totale trajectlengte van 42 km. Voor een deel van dit project (Harlingen) is reeds een voorverkenning opgestart. Voor het andere deel (Zurich-Koehool) zal de verkenningsfase in 2027 opgestart worden.

MORGEN

MET

WATER?

De oordelen op trajectniveau worden bepaald door de zwakste schakels per traject en de lopende versterkingsprojecten. In onderstaand Figuur 4 is dan ook het meer genuanceerde veiligheidsbeeld van de primaire waterkeringen binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân weergegeven.

Figuur 4 Huidige veiligheidsbeeld na eerste beoordelingsronde

De uitkomst van de veiligheidsbeoordeling van de primaire waterkeringen in beheer bij Wetterskip Fryslân zijn opgenomen in het landelijke veiligheidsbeeld dat de Minister van I&W op 8 november 2023 gerapporteerd heeft aan de Eerste en Tweede Kamer. De landelijke rapportage geeft zicht op de landelijke versterkingsopgave en de trajecten die het meest urgent zijn om te versterken. Dit leidt tot een toename van het aantal kilometers dat binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) opgepakt moet worden. Het doel blijft dat in 2050 alle primaire waterkeringen in Nederland aan de wettelijke vastgestelde veiligheidsnormen voldoen. De komende tijd gaan Rijk en waterschappen gezamenlijk scherper stellen welke extra financiële inspanning hiermee gemoeid is en wat dit betekent voor de gezamenlijke financiële bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Naast aanmelden bij het HWBP en voorbereiden van dijkversterkingsprojecten treffen we nog meer voorzieningen om onze primaire waterkeringen veilig te houden. Totdat de afgekeurde primaire waterkeringen versterkt zijn, inspecteren we extra. Waar we tekortkomingen constateren, nemen we de benodigde maatregelen. Zo is er bijvoorbeeld vastgesteld dat de sterkte van de deurconstructie bij de Lemstersluis niet voldoet. Er zijn (extra) materialen of andere beheersmaatregelen aanwezig om bij geconstateerde tekortkomingen tijdens hoogwater maatregelen te nemen. De damwanden bij het Hooglandgemaal die vorig jaar niet bleken te voldoen, zijn ondertussen versterkt. Hoe te handelen bij de afgekeurde strekkingen is in het calamiteitenhandboek opgenomen zodat de extra monitoring en inspecties geborgd zijn. Het Calamiteitenhandboek wordt jaarlijks geactualiseerd voor aanvang van het stormseizoen.

Regulier inspecteren we al onze primaire waterkeringen meerdere malen per jaar en extra na zware stormen conform het beheerplan primaire- en secundaire waterkeringen. Voorlanden en strekdammen monitoren we om eventuele nieuwe geulen die ontstaan tijdig te signaleren.

2.4.2 Resultaten inspectie en toezicht (dijken)

We inspecteren al onze primaire waterkeringen meerdere malen per jaar en extra na zware stormen conform het beheer- en inspectieplan primaire- en secundaire waterkeringen. Het doel hiervan is dat de keringen in goede conditie verkeert als er een storm optreedt. Onderstaande tabel (Tabel 2) geeft de resultaten van de inspecties weer in 2024 en 2025. In Tabel 3 wordt een toelichting van de urgentieclassen gegeven.

Tabel 2 Resultaten inspecties

Urgentieklaas Indicatie	2024					2025				
	1	2	3	4	totaal	1	2	3	4	totaal
Niet tijdig opgelost	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
Wordt tijdig opgelost	0	0	0	12	12	0	0	12	8	20
Is opgelost	0	0	35	0	35	0	3	4	7	14
Aantal waarnemingen	0	0	35	12	47	0	3	20	15	38

Toelichting kleuren:

	Er is een risico met betrekking tot de waterkerende functie en er konden geen adequate maatregelen getroffen worden binnen de gestelde termijnen
	Er is een risico opgetreden, maar de situatie is beheersbaar te krijgen.
	Binnen de gestelde termijnen zijn de juiste maatregelen getroffen

Tabel 3 Toelichting urgentieklasse

Urgentie-klasse	Benaming	Omschrijving
Klasse 1	Spoedherstel	Direct gevaar voor de sterkte of standzekerheid van de kering. Herstel- of noodmaatregelen binnen 1 à 2 dagen aanbrengen.
Klasse 2	Urgent herstel	Niet direct gevaar voor de sterkte of standzekerheid van de kering. De afwijking heeft de potentie om op korte termijn te verergeren, waardoor de standzekerheid wél in gevaar komt of de herstelkosten significant toenemen. Herstel binnen 1 à 2 maanden uitvoeren.
Klasse 3	Herstel vóór het gesloten seizoen	Niet direct gevaar voor de standzekerheid van de kering en de schade heeft niet de potentie om op korte termijn te verergeren. Onder maatgevende omstandigheden komt de standzekerheid van de kering wél in gevaar. Herstel voor het gesloten seizoen (15 oktober).
Klasse 4	Prognose, herstel op langere termijn	Niet direct gevaar voor de standzekerheid van de kering en de schade heeft niet de potentie om op korte termijn te verergeren. Het herstel kan op langere termijn plaatsvinden. Schade ontwikkeling monitoren en verdere prognose opstellen.

In totaal zijn er 47 waarnemingen in 2024 en 38 waarnemingen in 2025 ingevoerd door de dijkbeheerders waar de assetcoördinator de urgentie van afhandeling van heeft bepaald. Daarnaast heeft elke beheerder een beheerlaag in de app voor het vastleggen van locaties die hij zelf vaker wil monitoren. Bijvoorbeeld een grasmat die niet goed oogt, een verzakking in een basaltglooiing of opbolling in het asfalt.

Alle primaire keringen zijn in 2025 gecontroleerd voor het stormseizoen, zodat ze in goede conditie het stormseizoen in gaan. Deze najaarsinspecties zijn vastgelegd in zogenaamde rapportage 'KLAAR VOOR HET STORMSEIZOEN'. Zie Bijlage A.

De uitvoering van de eerste Landelijke Beoordeling Overstromingskansen (LBO1) heeft geresulteerd in een aantal vakken dat aan de norm en een aantal vakken dat niet aan de norm voldoet. Daarnaast is in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) een aantal dijken in versterking of recent versterkt. De strekkingen die (nog) niet aan de veiligheidsnorm voldoen, zijn opgenomen in het calamiteitenhandboek, zodat ze tijdens hoog water extra zullen worden gemonitord en beveiligd. In een aparte bijlage (nr. 16) van het calamiteitenhandboek zijn alle betreffende strekkingen opgenomen. Per normtraject is vermeld voor welke strekkingen, extra beveiliging tijdens hoog water nodig is.

2.4.3 Waarnemingen en acties op basis van handhaving (dijken en kunstwerken)

Bij inspecties en toezicht kunnen overtredingen waargenomen worden, waartegen opgetreden wordt met als doel de overtredingen ongedaan te maken. Wetterskip Fryslân hanteert hierbij de landelijke handhavingsstrategie. Het uitgangspunt hiervan is het passend optreden bij iedere bevinding. De wijze waarop wordt bepaald door een combinatie van risico's van de overtreding voor de waterveiligheid en de typering van de overtreder (goedwillend tot notoir crimineel). Dit loopt, in oplopende zwaarte, van bestuursrecht herstellend naar bestuursrecht bestraffend naar de toepassing van strafrecht. Hierbij worden vier categorieën aangehouden, van vrijwel nihil gevolg tot aanzienlijk dreigend en/of onomkeerbaar gevolg.

Er zijn 80 vergunningen (t/m november) verleend in 2025 met het kenmerk handhaafbaarheidstoets. Hiervan zijn een aantal in 2024 aangevraagd en in 2025 verleend. Er wordt toezicht gehouden op het naleven van de eisen in de afgegeven vergunningen. Dit jaar is er bij 1 hiervan een overtreding geconstateerd (Tabel 4). Verder wordt ook toezicht gehouden op illegale situaties waarvoor geen vergunning of melding is afgegeven. In 2025 was er geen sprake van een illegale situatie bij de primaire kering.

Tabel 4 Overzicht overtredingen 2025

Kwartaal	1	2	3	4	Totaal
Niet tijdig opgelost	0	0	0	0	0
Wordt tijdig opgelost	1	0	0	0	1
Is opgelost	0	0	0	0	0
Totale waarnemingen	1	0	0	0	0

	Overtreding leidt tot risico m.b.t. de waterkerende functie, interventie leidt niet tot wegnemen van dit risico
	Overtreding betekent een risico, maar de situatie is beheersbaar te krijgen
	Overtreding is gesignaleerd en beëindigd

Momenteel wordt binnen de vakgroepen Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving het Beleidsplan-VTH 2025 – 2029 afgerond. Een jaarlijks geactualiseerd Uitvoeringsplan VTH maakt onderdeel uit van dit beleidsplan. Een van de pijlers van dit beleidsplan is het thema Veilig, waaronder de primaire keringen vallen.

2.4.4 Bediening en proefsluitingen (kunstwerken)

De kunstwerken die Wetterskip Fryslân in beheer heeft, worden jaarlijks geïnspecteerd. Hierbij wordt ook het technisch functioneren getest. De resultaten van deze inspecties worden vastgelegd.

Een deel van de kunstwerken in de primaire waterkeringen is eigendom van of in onderhoud bij derden voor het waterkeringsdeel. Veelal zijn dit gemeenten, in drie gevallen is dit de provincie Fryslân en in één geval Rijkswaterstaat¹. Doelstelling is om proefsluitingen tenminste éénmaal per jaar uit te voeren.

Daar waar nodig zijn aanpassingen in de protocollen/bedieningshandleidingen doorgevoerd en zijn enkele kleine onvolkomenheden aan de kunstwerken hersteld. Alle rapporten van de proefsluitingen zijn opgenomen in de assetdossiers.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

¹ Dit zijn de Tsjerk Hiddessluis, de Johan Frisosluis en de schutsluis Workum. De Prinses Margrietsluis is in beheer bij Rijkswaterstaat.

3 Deel II - Staat van de organisatie

3.1 Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht

De uitgangspunten voor het rapporteren over de staat van de organisatie zijn gedefinieerd in door het Rijk opgesteld Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen. Aanvullend op dit Kader hebben de waterbeheerders de Basiseisen Uitvoering Zorgplicht geformuleerd. Dit is door het Waterschapshuis verwerkt in een dashboard welke Wetterskip Fryslân in 2024 intern heeft geïmplementeerd. Er zijn in 2025 2 activiteiten aan de zorgplicht toegevoegd: Object- en systeembeveiliging en Periodieke wettelijke beoordeling (LBO). Deze 2 activiteiten heeft Wetterskip Fryslân nog niet verwerkt in het dashboard, wel worden ze meegenomen in de rapportage.

3.1.1 Dashboard zorgplicht

Binnen de zorgplicht zijn er 14 activiteiten. Binnen deze activiteiten zijn er inrichtings- en basiseisen geformuleerd met beoordelingsaspecten. Elke inrichtings-basiseis heeft een verantwoordelijke (opgavemanager, vakgroepvoerders, assetcoördinatoren). De verantwoordelijke vult het beoordelingsaspect en kent scores toe. Het betreft het zogenaamde 'stoplicht'-score:

1	Goed/geborgd
2	Afwijking/aandachtspunt (verbetering gewenst)
3	Probleem/tekortkoming (verbetering noodzakelijk)

De scores worden door de verantwoordelijke zelf ingevuld en gebaseerd op het product ten opzichte van het beoordelingsaspect. Is het beoordelingsaspect volledig gedekt in het product dan krijgt het een score 1. De scores zijn gekoppeld aan kleuren. Score 1,0 t/m 1,4 kleuren groen, score 1,5 t/m 2,4 kleuren oranje en 2,5 t/m 3 kleuren rood. In onderstaande tabel (Tabel 5) wordt een overzicht van de resultaten vanuit het Dashboard Zorgplicht weergegeven per activiteit. Het getal tussen haakjes achter de activiteit betreft het aantal beoordelingsaspecten dat onder de activiteit valt.

Tabel 5 Resultaten dashboard zorgplicht (scorestand genomen begin december 2025)

Activiteit	2024	2025	Activiteit	2024	2025
Inspectie van de primaire waterkering (24)	1,5	1,0	Lange termijn en over de grenzen (16)	2,0	1,4
Onderhoud van de primaire waterkering (24)	2,0	1,5	Kennismanagement (8)	1,7	1,5
Bediening waterkerende kunstwerken (25)	1,4	1,0	Informatiemanagementsysteem (5)	2,6	2,6
Calamiteitenzorg (25)	1,3	1,1	Verantwoording over de resultaten (6)	1,6	1,0
Vergunningverlening (31)	2,1	1,4	Juridisch register waterstaatswerken (8)	1,9	1,1
Toezicht en handhaving (30)	2,0	1,3	Object- en systeembeveiliging*	-	-
Beheer dagelijkse gegevens (26)	2,6	2,3	Periodieke wettelijke beoordeling (LBO)*	-	-

*(nog) niet verwerkt in het dashboard zorgplicht maar wordt wel meegenomen in rapportage.

De gemiddelde score van de zorgplichtactiviteiten welke verwerkt zijn in het dashboard betreft voor 2025 1,4. In het jaar 2024 was dit 1,9. Er is geen norm of formeel voorschrift om aan te voldoen. Wel is er in de begroting een KPI opgesteld rondom de zorgplicht met als doelstelling: *We beheersen alle aspecten van de wettelijke zorgplicht voldoende; zie hiervoor de Rapportage Zorgplicht die we jaarlijks voorleggen aan de Inspectie Leefomgeving en Transport. De gekozen normkering KPI voor 2026 is indicatief (waarden variëren tussen de 1 en 3; waarin 1 goed). De meetwaarde betreft: Tussen de 1,5 – 2,0; geen waarden groter dan 2,5.* Met een gemiddelde score van 1,4 voldoen we meer dan op het eerste deel van de KPI. Echter is er wel een waarde groter dan 2,5 namelijk informatiemanagement (score 2,6).

Om de scores verder te verlagen is er in het jaar 2024 gestart met het opstellen van verbeteracties. Er is gestart met de destijds hoogst scorende activiteiten (toezicht en handhaving, lange termijn en over de grenzen, beheer dagelijkse gegevens en informatiemanagementsysteem). Aangezien dit overzichtelijk werkt, zijn er ook verbeteracties uitgewerkt voor de andere 8 activiteiten. Er zijn 43 verbeteracties geformuleerd waarvan er (d.d. november 2025) 13 zijn afgerond. In bijlage B zijn de verbeteracties opgenomen. De activiteiten van de zorgplicht worden in onderstaande paragrafen verder toegelicht.

3.1.2 Toelichting operationele activiteiten

Binnen zorgplicht zijn er zeven operationele activiteiten. In deze paragraaf worden deze verder uitgelicht.

3.1.2.1 Inspectie van de primaire waterkering

Conform het inspectieplan zijn de inspectie met behulp van de inspectie-app uitgevoerd en opgenomen in de database. De assetcoördinator bewaakt met behulp van een digitaal dashboard de voortgang en vervolgacties. Het kennisniveau van de inspecteur is op orde. De betreffende documenten staan in SharePoint. Eind 2025 is een evaluatie gehouden voor het inspectie proces en het gebruik van de inspectie-app.

In het dashboard zorgplicht is aangegeven dat het inspectieproces voor de primaire keringen erg goed op orde is. Enige openstaande verbeteractie is het uitwerken van een risico afwegingskader voor gemelde schades. Dit heeft geen hoge prioriteit aangezien dit momenteel erg goed gaat op basis van expert judgement en er collegiale kwaliteitscontrole is ingebouwd.

3.1.2.2 Onderhoud van de primaire waterkering

Conform het beheer- en onderhoudsplan primaire en secundaire waterkeringen is de jaarlijkse evaluatie van het onderhoudsproces uitgevoerd. Er is gewerkt met zogenaamde prestatieafspraken (regulier werk) en opdrachten specifieke werken. De betreffende documenten, inclusief evaluaties staan in SharePoint.

De meeste tekortkomingen die voor het stormseizoen hersteld moesten zijn, waren op tijd hersteld (voor 1 oktober) zodat de kering in een goede onderhoudsstaat -een voldoende waterkerende functie- het stormseizoen is ingegaan. Een paar locaties langs het IJsselmeer zijn uitgesteld omdat onderhoud hier geen aannemer voor kon vinden. Er is gekeken naar de situatie en er volgt geen directe onveilige situatie uit. De werkzaamheden worden meegenomen in de planning voor 2026.

In het dashboard zorgplicht is aangegeven dat het onderhoudsproces in grote lijnen op orde is. Momenteel is de organisatie aan het overstappen op een nieuw onderhoudsmanagementsysteem. Door implementatie van dit nieuwe systeem zullen de openstaande verbeteracties grotendeels worden opgelost.

3.1.2.3 Bediening waterkerende kunstwerken

Conform vastgelegde afspraken zijn in 2025 alle proefsluitingen uitgevoerd en geëvalueerd. Eventuele acties zijn geformuleerd en is er toegezien op opvolging daarvan. De resultaten zijn samengevat en afgevinkt in de controlelijst voor de proefsluitingen van het betreffende jaar. De documenten van de individuele kunstwerken staan in de assetdossiers van de betreffende kunstwerken in SharePoint. Waar nodig zijn de sluitingsprotocollen aangepast op de bevindingen en eventuele verstoringen zijn opgelost conform de geldende werkprocessen opgelost. Met de invoering van het nieuwe onderhoudsmanagementsysteem (OMS) zal een deel van de vastlegging in het OMS terecht komen. Hierbij zal een betere borging van de werkzaamheden plaatsvinden en zullen eventuele acties ook beter aansluiten op de geldende werkprocessen.

3.1.2.4 Calamiteitenzorg

In 2025 zijn de bestrijdingsplannen voor de primaire keringen geactualiseerd. Dit gebeurt jaarlijks. Bovendien zijn onze bestrijdingsplannen voor primaire keringen in 2024 samengevat in A3-formaat in een format zoals de Veiligheidsregio Fryslân dit ook kent. Wij hebben door de veiligheidsregio Fryslân nieuwe c2000 portofoons uitgeleverd gekregen. Deze hadden een minder goed ontvangst in onze calamiteitenruimte. Om dit probleem op te lossen is in 2025 een zend en ontvangstantenne geplaatst. In 2025 is wederom de jaarlijkse oefening

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

georganiseerd voor het oefenen van onze dijkwachtorganisatie. Dit jaar zijn de crisisteams op een ander moment en los van de praktijkoefening in het veld beoefend om voor beide teams meer diepgang in de oefeningen aan te kunnen brengen. Daarnaast is in 2025 een grootschalige multidisciplinaire oefening met als scenario een dijkdoorbraak bij de IJsselmeerkust gehouden met als titel "De vergeten ramp". De evaluatie van de crisisteams is gedaan door Scherp in Veiligheid. Er zijn op meerdere momenten geoefend door verschillende onderdelen van de dijkbewakings- en crisisorganisatie, waaronder de dijkwachtploegen en het Waterschap actieteam (WAT), Waterschap Operationeel Team (WOT) en het Waterschap Beleidsteam (WBT). Er waren zes oefenmomenten, waaronder 1 voor de crisisorganisatie op het vaste land en per eiland 2 voor de crisisorganisaties op de eilanden Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog. Het evaluatieverslag moeten wij nog ontvangen, maar in algemene zin kan gesteld worden dat het jaarlijks trainen door middel van praktijkoefeningen (veldteams) en tabletop oefeningen (met crisisteams zoals het WAT, WOT en WBT) merkbaar zijn vruchten afwerpt.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

3.1.2.5 Vergunningverlening

In juni 2025 is het VTH beleidsplan vastgesteld. Er wordt nog gewerkt aan een uitvoeringsprogramma voor 2026. In dat uitvoeringsprogramma staat concreet aangegeven welke acties worden ondernomen in 2026. Voor de vakgroep Vergunningverlening gaat het bijvoorbeeld om het opstellen processenhandboek om aanvragen op een juiste, efficiënte en uniforme wijze af te handelen. Daarnaast wordt ingezet op verbeteringen in de legger. De beschermingszones zijn niet altijd goed aangegeven. Een laatst te noemen punt is dat er ingezet gaat worden op het gaan werken met beoordelingskaders. Dit helpt om aanvragen op een uniforme wijze te beoordelen. Waar deze kaders tot nu toe enkel voor primaire en secundaire keringen beschikbaar zijn, gaan we dit in de toekomst ook ontwikkelen voor vergunningaanvragen bij regionale en lokale keringen. De verwachting is dat dit uitvoeringsplan begin 2026 wordt vastgesteld.

3.1.2.6 Toezicht en handhaving

Voor het VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) is een VTH beleidsplan opgesteld met daarbij een uitvoeringsprogramma 2026 waarin het volgende is opgenomen:

"Het toezicht op waterkwantiteit (voldoende) wordt met name uitgevoerd door de toezichthouders van vakgroep rayonbeheer. De rayonbeheerders van de vakgroep Rayonbeheer houden onder andere toezicht op de regionale en lokale waterkeringen. Voor 2026 is het doel 100% van de omgevingsvergunningen die worden uitgevoerd te controleren. Binnen WF wordt het toezicht op de primaire en secundaire waterkeringen (veilig) uitgevoerd door toezichthouders van de vakgroep Assetbeheer.

Voor de vakgroepen Rayonbeheer en Assetbeheer worden alle vergunningen gecontroleerd, maar bij de diepgang en frequentie van het toezicht wordt rekening gehouden met de impactanalyse. Het uitvoeren van toezicht op alle vergunningen is nodig vanwege het actueel houden van de legger en het beheerregister."

Alle relevante meldingen met betrekking tot keringen worden risico gestuurd opgepakt door de milieu-inspecteur van de vakgroep Handhaving.

3.1.2.7 Beheer dagelijkse gegevens

De assetcoördinator heeft zijn databehoeftes aangegeven in een Word-document. De gegevensspecialisten van Keringen gaan hier een integraal beheerplan (primaire keringen, secundaire keringen, regionale keringen en lokale keringen) op schrijven om helder te krijgen welke werkzaamheden worden uitgevoerd en wat we van elkaar mogen verwachten (als opdrachtgever/opdrachtnemer) in 2026. Eventuele capaciteitsvraagstukken worden hierin meegenomen. Dit beheerplan moet zorgen dat we in 2026 voldoen aan de zorgplicht op het gebied van Beheer dagelijkse gegevens. Het beheerplan wordt onderdeel van het teamplan Gegevensmanagement.

3.1.3 Toelichting strategische en tactische activiteiten

Onderstaand een toelichting voor de strategische en tactische activiteiten.

3.1.3.1 Lange termijn en over de grenzen

In 2022 heeft Wetterskip Fryslân de Blauwe Omgevingsvisie 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' vastgesteld. De komende jaren gaan we werken aan de verdere uitwerking en implementatie van deze visie. Wat betreft het contact met de 'buur'-waterschappen vinden er overleggen plaats met Noorderzijlvest, incidenteel met

Rijkswaterstaat en met Zuiderzeeland zijn we tot de conclusie gekomen dat hier geen raakvlakken zijn in de watersystemen. We kunnen elkaar buiten de overleggen goed vinden. Het komende jaar blijven we deze overleggen uitvoeren.

3.1.3.2 Kennismanagement

Er is continu aandacht voor het behouden en verkrijgen van kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel. Daarvoor maken wij gebruik van Strategische Personeelsplanning. We zetten daarbij ook in op het intern opleiden van net afgestudeerden.

In 2024 heeft er een peerreview plaatsgevonden met Wetterskip Fryslân als host. De volgende peer review zal worden gehost door Rijkswaterstaat Noord-Nederland. Het beoogde onderwerp was het overdrachtsproject tussen Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. Echter staat het overdrachtsproject sinds kort on hold en wordt er in het nieuwe jaar gekeken naar een nieuw onderwerp zolang het overdrachtsproject on hold staat.

EN WAT

3.1.3.3 Informatiemanagementsysteem

Er wordt op veel vlakken aan informatie management systemen gewerkt. Ondertussen zijn de huidige systemen nog actief en kan input geleverd worden voor de zorgplicht. Verbeteringen worden gerealiseerd op het gebied van: Onderhoudsmanagement systeem (OMS), Datawarehouse en OTL, DAMO en Assetdossiers.

DOEN WE

MORGEN

MET

Ontwikkelingen nieuwe OMS

Omdat het huidige OMS einde levensduur is wordt hard gewerkt aan een vervangend systeem. Dit systeem gaat ook een belangrijke rol spelen in het gegevensbeheer en de bijbehorende processen.

WATER?

Datawarehouse en OTL

Vanuit gegevensmanagement wordt er gewerkt aan een modernisering van gegevensopslag. Een Object Type Library (OTL) is een gestructureerde verzameling van gestandaardiseerde objecttypen en hun eigenschappen. Het wordt gebruikt om gegevens over fysieke objecten, zoals infrastructuur of gebouwen, op een consistente manier vast te leggen en te delen. Dit helpt bij het creëren van een gemeenschappelijke taal voor informatie-uitwisseling tussen verschillende systemen en belanghebbenden.

Een data warehouse is een systeem dat gegevens uit meerdere bronnen verzamelt en opslaat in een centrale, consistente gegevensopslag. Het wordt gebruikt voor data-analyse, business intelligence, en rapportage. Data warehouses helpen organisaties om grote hoeveelheden gegevens te analyseren en inzichten te verkrijgen die de besluitvorming ondersteunen.

DAMO

Als waterschap gaan we over van Geonis Blaeu naar DAMO. Dit is een meerjarig traject dat veel afstemming en mapping van gegevens vergt.

Assetdossiers

Ontworpen met twee doelen. Ten eerste een basis portaal vanuit waar gebruikers op een vrij intuïtieve manier alle gegevens kunnen vinden die bij de asset primaire keringen horen. En ten tweede een plek waar bepaalde bestanden, procesgegevens en afspraken kunnen landen die niet binnen andere systemen passen.

Door de transitie richting een gestructureerde manier van werken en het implementeren van nieuwe datamodellen is het huidige kwaliteitsniveau van de datamodellen niet volledig op peil. Dit blijkt ook uit het Dashboard zorgplicht. Gegevensmanagement, beheer en assetmanagement zijn zoals hierboven beschreven hard aan het werk om de nodige aanpassingen te realiseren.

3.1.3.4 Verantwoording over de resultaten

Sinds 2021 informeren we ons bestuur via een memo met de naam: 'klaar voor het stormseizoen' (Bijlage A). Dit is het sluitstuk van het proces van zorgplicht. Daarnaast rapporteren we via de reguliere Planning en Control cyclus.

3.1.3.5 Juridisch register waterstaatswerken

Sinds 2022 werkt Wetterskip Fryslân met een zogenoemde continu Legger, hetgeen inhoudt dat wijzigingen continu worden verwerkt en 1x per jaar een nieuwe versie van de Legger wordt vastgesteld. Op 1-7-2025 is de geactualiseerde Legger door het dagelijks bestuur vastgesteld.

3.1.4 Nieuwe activiteiten in de zorgplicht

Binnen de zorgplicht zijn er 2 nieuwe activiteiten: object- en systeembeveiliging en periodieke wettelijke toetsing (LBO). Object- en systeembeveiliging is verwerkt in het dashboard de periodieke wettelijke toetsing zal later verwerkt worden in het dashboard en heeft daarom dus geen score in dit rapport.

3.1.4.1 Object- en systeembeveiliging

Aangenomen is dat we aansluiten op de cybersecurity rapportage(s). Volgend jaar zal dit worden opgenomen in de rapportage waterveiligheid.

3.1.4.2 Periodieke wettelijke toetsing (LBO)

Binnen Wetterskip Fryslân wordt er conform de vastgestelde Areaalplanning gewerkt aan LBO-2. Op dit moment zijn de capaciteit en middelen voldoende beschikbaar om dit conform planning verder uit te werken. Jaarlijks zal bekeken worden of er ontwikkelingen zijn die invloed hebben op het beoordelingsproces en gerapporteerd worden in deze rapportage.

3.2 Voortgang te treffen voorzieningen uit LBO1

Vanuit de LBO1 zijn er te treffen voorzieningen geformuleerd. Deze zijn opgenomen in een Excel lijst genaamd 'Acties vanuit beoordeling'. De lijst wordt beheerd door de assetcoördinator primaire keringen, de coördinator primaire keringen en de projectleider beoordeling primaire keringen. De lijst is een levend document welke geüpdate worden en vervolgens besproken wordt bij de opgavetafel. In de Bijlage C zijn de acties vanuit de beoordeling meegenomen. Tijdens/na LBO2 zal de lijst worden aangevuld met de treffen voorzieningen uit deze beoordeling.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

4 Deel III - Hoofdbevindingen en boodschap

De rapportage waterveiligheid – zorgplicht primaire keringen wordt jaarlijks voor de toezichthouder van Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), het bestuur en de directie van de organisatie opgesteld om een actueel beeld te geven van de waterveiligheid bij Wetterskip Fryslân.

4.1 Overzicht risico's en beheersmaatregelen

Regulier inspecteren we al onze primaire waterkeringen meerdere malen per jaar en extra na zware stormen conform het Beheer en Onderhoudsplan primaire- en secundaire waterkeringen. Voorlanden en strekdammen monitoren we om eventuele nieuwe geulen die ontstaan tijdig te signaleren. Proefsluitingen van kunstwerken zijn uitgevoerd en zijn vastgelegd en opgenomen in de assetdossiers. Geconstateerde aandachtspunten worden risico-gestuurd geprioriteerd en indien nodig voor het stormseizoen hersteld.

Elke 12 jaar beoordelen we of de primaire waterkeringen aan de waterveiligheidsnorm voldoen. Dit doen we aan de hand van de signaleringsparameter zodat we tijd hebben om deze waterkeringen te versterken voordat de omgevingswaarde wordt bereikt. Deze versterkingen worden ingepland in het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Daarnaast worden voor de uitvoering van de versterkingen te treffen voorzieningen (TTV) uitgevoerd welke uit de fase van Beoordeling komen.

Totdat de afgekeurde primaire waterkeringen versterkt zijn, inspecteren we extra. Waar we tekortkomingen constateren, nemen we de benodigde maatregelen. De bestrijdingsplannen van de primaire keringen, zowel vaste wal als de eilanden, worden jaarlijks geactualiseerd voor aanvang van het stormseizoen.

4.2 Hoofdbevindingen

De hoofdbevindingen uit deze rapportage zijn:

- De keringen zijn veilig verklaard vanuit beheer voor het stormseizoen 2025-2026 (bijlage A; Memo klaar voor het stormseizoen).
- Voor lange termijn zijn er vanuit de beoordeling veiligheidsopgaven zie hoofdstuk 2. Deze worden opgepakt in de HWBP versterkingsprojecten.
- De gemiddelde score vanuit het dashboard zorgplicht is verlaagd ten opzichte van vorig jaar. We zijn van een gemiddelde score van 1,9 naar een 1,4 op schaal van 1,0 tot 3,0 waarin 1,0 goed is.
- Wetterskip Fryslân heeft naast het dashboard een lijst met verbeteracties (bijlage B) opgesteld om de scores te verlagen. Mede door de verbeteracties is de gemiddelde score verlaagd. Daarnaast geeft het extra verbinding met onderliggende beoordelingsaspecten.
- Wetterskip Fryslân zal de twee nieuwe activiteiten toevoegen aan het dashboard en deze het komende jaar uitwerken in het dashboard.

4.3 Conclusie

Door het gebruik van het dashboard zorgplicht wordt inzichtelijk gemaakt waar verbeteringen en aandacht benodigd zijn. Er zijn 12 activiteiten geborgd in het dashboard. het komende jaar zullen de twee nieuwe activiteiten mee worden genomen in het dashboard. Door het gebruik van het dashboard zijn de verantwoordelijkheden van de betrokken vakgroepleiders, opgavemanager en assetcoördinatoren duidelijk geworden.

De verbeteracties welke zijn opgesteld in 2025 hebben een positieve werking gehad op de scores. De scores zijn verder verlaagd (hoe lager, hoe beter). De score betreft een 1,4. In 2024 was dit 1,9 (op een schaal van 1,0 tot 3,0 waarin 1,0 goed is).

In de begroting is er een KPI opgesteld rondom de zorgplicht met de volgende doelstelling: *We beheersen alle aspecten van de wettelijke zorgplicht voldoende; zie hiervoor de Rapportage Zorgplicht die we jaarlijks voorleggen aan de Inspectie Leefomgeving en Transport. De gekozen normkering KPI voor 2026 is indicatief (waarden variëren tussen de 1 en 3; waarin 1 goed). De meetwaarde betreft: Tussen de 1,5 – 2,0; geen waarden groter dan 2,5. We voldoen deels aan de KPI: De gemiddelde score van de zorgplicht betreft (d.d. november 2025) 1,4 wat dus lager is dan de 1,5. Echter is er wel 1 activiteit welke boven de 2,5 zit. Dit betreft informatiemanagementsysteem. Hier zal de komende jaren extra aandacht aan worden besteed.*

De rapportage Waterveiligheid over het jaar 2025 schetst een actueel en integraal veiligheidsbeeld van de primaire waterkeringen in het beheergebied van Wetterskip Fryslân. Daarnaast is er nu een vergelijking gemaakt met vorig jaar (2024), wat betreft de zorgplicht. De veiligheid van de primaire waterkeringen is goed geborgd.

4.4 Aanbeveling

Aanbevolen wordt om het dashboard te blijven gebruiken als intern hulpmiddel. Het dashboard maakt de verantwoordelijkheden duidelijk en geeft op een meetbare manier aan waar we staan voor de zorgplicht. Daarnaast wordt er aanbevolen om het om door te gaan met de verbeteracties. Dit werkt goed in combinatie met het dashboard.

Daarnaast wordt er aanbevolen om extra aandacht te besteden aan de hoogst scorende activiteit van de zorgplicht; informatiemanagementsysteem. Met als doel deze score te verbeteren.

4.5 Vooruitblik

Het dashboard zorgplicht zal het komende jaar weer worden gebruikt. Waarbij het doel is om de gemiddelde score jaarlijks te verlagen en dus te verbeteren in de zorgplicht van de primaire keringen.

Daarnaast zijn er 2 nieuwe activiteiten worden toegevoegd binnen de zorgplicht; Object- en systeembeveiliging en periodieke wettelijke beoordeling (LBO). Deze zullen worden toegevoegd in het dashboard en een verantwoordelijk (assetcoördinatoren, opgavemanager of vakgroepleider) aan worden gekoppeld. Ook zal er extra aandacht besteed worden aan de activiteit informatiemanagementsysteem.

Bijlage A Memo Klaar voor het stormseizoen

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Rapportage Najaarsinspectie Primaire keringen 2025

“KLAAR VOOR HET STORMSEIZOEN”

Om te voldoen aan de zorgplicht voor de primaire keringen stellen we vanuit assetbeheer elk jaar dit memo op. De Primaire keringen zijn allemaal gecontroleerd voor het stormseizoen zodat ze in een goede conditie het stormseizoen in gaan. Geconstateerde gebreken uit de voorjaarsinspectie, die voor het stormseizoen moesten worden hersteld, zijn allemaal hersteld. Ook de nodige geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Grote werkzaamheden die zijn uitgevoerd:

- Herstel van scheuren in het asfalt op de Waddenzeedijk op de vaste wal en op Ameland en het deels vervangen van slecht asfalt voornamelijk op de Noorderhavendam bij Harlingen.
- Het overlagen met asfalt op de pier bij it Skoar.
- Breuksteen aanbrengen op het buitentalud tussen Molkwerum en Stavoren.
- De damwanden bij het Hoogland gemaal zijn vervangen.
- Op Ameland is de bouw en uitbreiding van het KNRM gebouw in de Ballumerbocht op de primaire kering voor het stormseizoen afgerond en is de bekleding van de kering weer stormvast gezet.
- Vanuit beheer is samengewerkt met het dijkversterkingsproject KZH. Er zijn nieuwe drainages aangelegd en een gedeelte van het binnentalud is geherprofileerd.

Specifieke aandachtspunten voor monitoring zonder direct waterveiligheidsrisico:

- Nabij de Prinses Margrietsluis is de kering aan de zuidwestzijde (in eigendom van RWS) al meerder jaren in slechte conditie. Hierop is in 2023 onderzoek gedaan en is er een memo geschreven. De uitkomsten hiervan zijn nog steeds van kracht.
- Ten noorden van Stavoren zijn verzakte doorgroeisten en het aanvullen van split niet uitgevoerd door de aannemer. Deze werkzaamheden zijn verplaatst naar 2026.
- Voor de Lemstersluis is het tijdelijke sluitingsprotocol met een beheermaatregel voor hoogwater nog steeds van kracht.
- Bij de sluis van Workum worden waarschijnlijk werkzaamheden uitgevoerd in het stormseizoen. Ten tijden van het schrijven van deze memo is de vergunning nog niet verleend. Dit punt is dan ook opgenomen als algemeen aandachtspunt.
- In 2024 heeft nabij de pier bij Holwerd een vliegtuigberging plaatsgevonden. Hier is de grasmat nog niet op de dezelfde kwaliteit als de rest van de dijk.
- Omdat de lijm niet geleverd kon worden zijn de onderhoudswerkzaamheden voor het overlagen met Elasticoast bij de zuiderpier van Harlingen verplaatst naar volgend jaar.

Algemene aandachtspunten:

- Door een droge zomer en toename van muizen in de kering is de grasmat niet zo sterk als andere jaren. Uit de inspectie blijkt echter dat de grasmat wel voldoende sterk is voor het stormseizoen. Zwakkere punten zijn in kaart gebracht en kunnen tijdens dijkwacht inspecties extra goed gemonitord worden.

Geulen in de Waddenzee zijn ingemeten en de resultaten zijn geanalyseerd om na te gaan of er een bedreiging is voor de primaire kering. De morfologische veranderingen kwamen overeen met de verwachtingen en daarom waren er geen extra maatregelen noodzakelijk.

In september zijn de bestrijdingsplannen Primaire keringen (dijkbewaking) voor de vast wal en de eilanden geüpdatet. Alle gegevens zijn weer actueel en de diverse rollen in de bestrijding/dijkbewaking weer zijn bemenst. Er is geoefend met de WAT teams en met de dijkbewaking en de bevindingen van deze oefeningen zijn geëvalueerd.

De aandachtspunten vanuit de beoordeling van de primaire keringen zijn opgenomen in de lijst te treffen voorzieningen (TTV). Deze kan geraadpleegd worden in geval van een calamiteit om locaties die extra aandacht nodig hebben grondiger te monitoren en indien nodig maatregelen te treffen.

De noodmaterialen en het noodmaterieel zijn gecontroleerd op voldoende aanwezigheid en werking. Daar waar nodig zijn deze aangevuld of vervangen.

De sluitingsprotocollen voor de kunstwerken in de Primaire keringen, die bij hoogwater gesloten moeten worden, zijn voor het stormseizoen allemaal getest.

Conclusie de Primaire keringen zijn weer klaar voor het stormseizoen.

6 oktober 2025.

Bijlage B Verbeteracties dashboard zorgplicht

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Bijlage C Acties vanuit beoordeling

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?